

GLASILLO
KOLEKTIVA
»INDUPLATI«
JARŠE

DECEMBER 1955

CENA DIN 10.—

ŠT. 36

Srečno in uspešno novo leto 1956

in nadaljnjih zmag pri delu želita celotnemu kolektivu

UPRAVNI ODBOR
DELAJSKI SVET

Poti naše nove gospodarske politike

Dne 28. septembra 1955 je bila v Beogradu konferenca, ki ji je predsedoval tovariš Tito in ki je imela izključno gospodarski značaj. Smernice, katere so bile na tej konferenci podane, so več ali manj že znane našim bralcem. Na kratko bi rad omenil le dveje.

Prvo bitne važnosti za celokupno naše gospodarstvo je ugotovitev, da smo v glavnem zaključili fazo izgradnje ključnih objektov pri nas. Se nedovršeni objekti se bodo izpopolnjevali do njih popolnega usposabljanja, medtem ko se novi ne bodo pričeli graditi. Iz tega razloga bodo izpadli iz plana celo nekateri objekti, ki so bili že v programu gradnje.

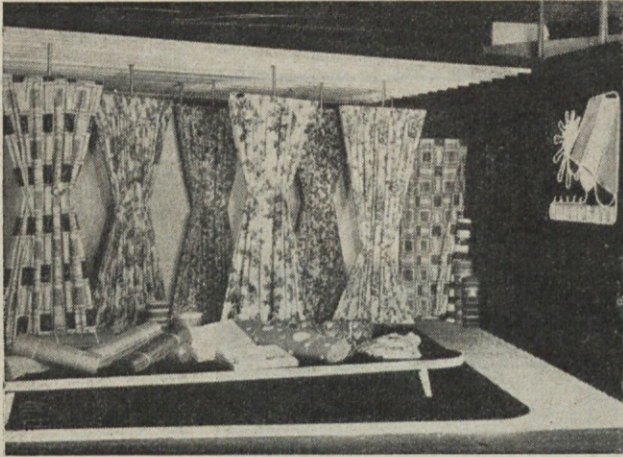
Namesto teh investicij, se bo dala prednost izgradnji objektom odnosno podjetjem, ki bodo izdelovala predmete široke potrošnje. Predvsem se bodo izpopolnjevala podjetja, ki imajo možnost razširitve svoje proizvodnje z minimalnimi stroški, a njih izdelki bi bili koristni za potrošnike. Bistvo tega gospodarskega sistema je v tem, da je možno v kratkem času dati na tržišče večje količine potrošnega blaga ter s tem ustvariti konkurenco v ceni, kar je edino pravilno sredstvo za znižanje cen in zvišanje živiljenjske ravni. Za ustvaritev te zamisli so predvidene razne mere, a vestno izpopolnjevanje teh bo jamstvo za uspeh.

-Ko-

OB SKLEPU STAREGA LETA

Naše delo v letu 1955 gre h koncu in še samo kratak čas nas loči, ko bomo začeli z novim poslovnim letom, ki bo morda od nas terjalo še več naporov na vseh področjih dejavnosti.

Naš paviljon na Zagrebškem velesejmu

Če se ozremo nazaj na naše delo v letu 1955, lahko z zadovoljstvom rečemo, da je naš kolektiv svoje proizvodne naloge v tem letu v polni meri izpolnil. Vsa poročila, ki sta jih dala med letom na mesečnih zasedanjih delavskih svetov in upravnih odborov računovodstvo in tehnično vodstvo, nam to potrjujejo.

Podatkov o doseženih uspehih v številkah tu še ne morem navesti, ker zaključnih računov še ni, je pa povsem gotovo, da smo dosegli lepe uspehe.

Kakor mora biti vsak član našega kolektiva ponosen na to, kar smo s skupnimi prizadevanji ustvarili in dosegli, tako bi se moral ob sklepu leta tudi vprašati vsak posameznik, ali sem res v tem letu storil vse ono, kar sem bil storiti dolžan? Ali ne bi mogoče to ali ono delo boljše in hitreje izvršil, da bi bili naši uspehi še boljši? Bodimo pošteni in priznajmo, da bi s pravo socialistično delavsko zavestjo vendar le lahko še več storili. Malo manj neplodnega nerganja in malo več zagrizenosti v delo pa smo lahko prepričani, da bo bilanca našega dela ob sklepu prihodnjega leta še lepša in boljša. Ob sklepu leta naj se vsakdo izmed nas bavi s temi mislimi, pa si bo mogel priznati: »res premalo sem še storil za naše skupne cilje.«

Pri tem ne mislim samo na proizvodnjo, ki je kajpada naš prvi in osnovni cilj. Imamo še mnogo drugih dejavnosti v našem podjetju. Kaj pa delo v partijski, mladinski in sindikalni organizaciji? Udejstvovanje v SZDL, v Partizanu, pevski in dramski skupini? Vidite, tovariši in tovarišice, tudi tu mora biti naše delo vidno. Tako udejstvovanje je dopolnilo našega poklicnega dela, ki mora vzporedno s proizvodnjo dosegati vedno boljše in lepše uspehe.

Proč s predsodki in z zabavljanjem čez slabe čase, draginjno in podobno, to nam ne bo nič pomagalo. Le trdna volja in zaupanje v lastne ustvarjalne sile nam bosta vtila poguma za naše nadaljnje delo, ki nam mora prinesiti zboljšanje našega življenja. V to trdno verujem!

S takimi pogledi v bodočnost želim vsemu delovnemu kolektivu srečno Novo leto!

Delavsko samoupravljanje

Ob 5-letnici

Dne 17. septembra 1955 je minilo 5 let, odkar je delavstvo našega podjetja postalo soupravljaec našega podjetja. S tem je bila potrjena parola »tovarne delavcem«. Z uvedbo samoupravljanja podjetij smo zrevolucionirali našo dotedanjo gospodarsko politiko in lahko rečemo, da smo uvedli res socialistično upravljanje podjetij in s tem zainteresirali vsakega posameznega delavca-proizvajalca za uspeh podjetja, to je finančnega uspeha, ker uspeh poslovanja gledamo v doseganju finančnega plana.

Skozi leta samoupravljanja smo dosegli uspehe. Bilo je mnogo težav, toda bili so tudi uspehi, katerih ne smemo zapostavljati kot majhne, ker so porok za nadaljnje razvijanje in utrjevanje našega gospodarstva.

V sklopu razvijanja in utrjevanja delavskega samoupravljanja pa zasledimo včasih tudi neko melanholičnost. To je posledica tega, ker ljudje ne vedo točno, kakšne pravice jim daje zakon o delavskem samoupravljanju. V prihodnjih številkah našega lista bomo ljudem to vprašanje podrobneje raztolmačili, a današnje vprašanje je posvečeno vprašanju, kako izgleda samoupravljanje v našem podjetju.

Vsako leto razen letošnjega smo volili člane v delavski svet. Letošnji mandat je bil podaljšan za dobo enega leta na skupno dve leti. V bodoče bodo delavski sveti voljeni za dobo dveh let.

V začetku so člani delavskega sveta vso to stvar vzeli zelo resno, dočim se je z leti vse nekako ohladilo in je bil primer ko se zasedanje ni moglo vršiti zaradi premajhnega števila prisotnih članov. Vsekakor je to malomarnost posameznih članov. Ze prej sem navedel melanholičnost. Zato se slišijo razne govornice, »kaj pa bomo mi«, »oni pač naredo, kakor jim je drago«,

»kaj se boš oglasil, da izpadeš smešen«, »kaj se jaz razumem na predpise« in podobne izjave. Takšne govornice so brez podlage, kajti če bi ljudje vedeli za svoje pravice, tako ne bi govorili. Vsakdo razume, da je danes stremljenje vsakega, da si čim bolj in čim ceneje oskrbi domače ognjišče, vključno s pournem delu doma in drugod. Mnenja smo, da bi ljudje lahko našli vključno vsem opravkom še čas za zasedanja delavskega sveta ter tam sledili reševanju tekočih vprašanj. Tudi na enostavno vprašane nejasnosti, se jim da odgovor. To so dolžni storiti oni, ki na vprašanje lahko odgovorijo. S tem bi se podrlo vzdušje, ki vlada med delavstvom in upravnim aparatom. Marsikak očitek bi tako odpadel in tudi delo bi bilo lažje, kajti včasih ima človek občutek, da se eni bojijo vprašati, a drugi odgovoriti.

Tarifna politika — baza gospodarskega sistema v odnosu do delavstva — je vedno resen adut, kadar se jo obravnava. To je vsako leto, ko se spremenj ali dopolni tarifni pravilnik, da se sliši veliko razburjenih glasov, ki so zelo glasni in včasih privedejo tudi do neljubih momentov, kjer se zopet vidi nerazgledanost, ki se nam maščuje skoraj na vsakem koraku. Vsakdo

Srečno in uspehov polno

ново leto 1956

želi vsem svojim članom

Sindikalna podružnica „Induplati“

razume, da je danes v ospredju individualna borba za zvišanje prejemkov, kar pa pobijamo, ker je to naši gospodarski politiki škodljivo. O tarifni politiki smo govorili vsako leto in mislim, da bomo še, ker neki ljudje ne razumejo naše gospodarske politike in rečejo na zasedanju delavskega sveta, da je tako prav, pri vratarju pa že udrihajo, da so jih »okrog prinesli«. Ti ljudje pač ne vedo, da imajo pravice, in so navadni pančarji, ki nič ne koristijo, ampak delajo zmedo tam, kjer bi morali reči najpametnejšo besedo. Sem spada tudi delitev dobička, ki je osrednja točka zasedanj delavskega sveta, kadar se le-to obravnava. Ljudem ne gre v račun, kako to, da ni denarja za razdelitev več, ker smo prejšnja leta delili najmanj eno plačo poleg tisočaka za 1. maj in konec leta. Letos pa le te malenkosti. Dobro bi bilo, da bi se ljudem pojasnilo, kako in kaj je z dobičkom v odstotkih in v fiksnih zneskih.

Zato predlagam, da bi v našem listu sproti obravnavali to vprašanje, kar bi mnogo koristilo. Res je bilo sklenjeno, da se zapiski delavskega sveta izobešajo na oglasno desko, kar se je pa opustilo, ker ljudje niso pokazali dovolj zanimanja za čitanje.

»Konoplan« bi zatorej resnično lahko služil za posrednika med upravo in samoupravo delavskega sveta na eni strani in delavci in nameščenci na drugi strani.

V področje delavskega samoupravljanja in vodenja podjetja spada širok krog nalog, ki so — od tarifne politike, premij, akordov in njihovih doseganj, pravil podjetja, sanitarne politike in zavarovalnosti delavstva ob nezgodah ter reševanja najmanjših problemov — enako važne in zahtevajo temeljitega premisleka in reševanja v obliki, ki bo sporazumno in izpopolnjuječe.

Kako smo delali od 1. I. do 31. X. 1955

Količinsko izpolnjujemo plan sledeče:

Predilnica	102,5 %
Tkalnica	101,8 %
Gasilne cevi	34,6 %

Plan za gasilne cevi je bil postavljen na podlagi starih in novih strojev s kapaciteto v treh izmenah. Zaradi manjšega povpraševanja po ceveh in deloma zaradi pomanjkanja surovin smo delali samo v dveh izmenah in preusmerili produkcijo na starih strojih na konopljene oprti. V tkalnici smo v letošnjem letu uvedli 25 novih vrst tkanin in se bližamo 1000. zaporedni številki.

V predilnici smo letos začeli predelovati linizirano konopljeno vlakno, to je konoplja, kemično predelana. Linizirana se imenuje s tujim izrazom, ker se lahko mokro prede kakor lan in je tudi preja podobna laneni. S to, za nas novo surovino, smo v precejšnji meri nadomestili laneno vlakno. Linizirano konopljeno prejo spoznamo po vonju, ker ima duh po nafti.

Drugo, kar nas bo zanimalo, je izpolnjevanje norm. Spodnja razpredelnica nam pokaže doseganje norm za tri mesece:

	avgust v %	september v %	oktober v %	V normi dela delav.
Predilnica	112,7	111,4	113,6	267
Tkalnica	109,8	110,4	111,2	313
Oplemenilnica	114,8	103,2	124,1	62
Tiskarna	116,0	106,0	119,0	17
Skupno				659

Iz pregleda vidimo, da so norme realno postavljene, posamezniki pa dosegajo norme v mejah od 85 % do 148 %. Za vse podjetje je povprečno doseganje v višini 111,4 %.

Remontna delavnica je pripravila saško snovalo, katerega že nujno potrebujemo v pripravljalnici. Iz uvoza moramo nabaviti še posamezne dele za cevčnico z električno zaustavko. Cevčnico bomo izdelali v naši delavnici.

Fronta stavov v spodnji tkalnici

Zelo pereče je vprašanje naših parnih kotlov. Manjši kotel obratuje sedaj z dovoljenim najvišjim pritiskom 6 atm. Cevi v tem kotlu so močno oslabiljene in zahteva inšpektor parnih kotlov, da jih zamenjamo. Nabaviti bomo morali nov kotel, ker je tudi potrošnja pare večja in kapaciteta sedanjih komaj zadostuje.

Odpraševalne naprave v predilnici nikakor ne moremo dogotoviti, kljub temu, da je DS postavil rok, ki je že davno potekel. Naš nabavni oddelek se trudi nabaviti potrebno pločevino in železo, vendar brez uspeha. Teža materiala na trgu enostavno ni, zato tudi odpraševalne naprave niso gotove.

Pregled proizvodnje in prodaje

Leto 1955 se naglo bliža h koncu in s tem bilanca našega dela in uspeha. Naše bralce, predvsem tkalnico, gotovo zanima, koliko je do sedaj v njihovem oddelku proizvedenih tkanin. Naslednjih nekaj podatkov naj prikaže delo in prodajo v dobi od 1. januarja do 31. oktobra 1955.

	Izdelano v m ²	Prodano v m ²	Plan I. 1955 v m ²
Bombažnih tkanin	1.018.890	1.012.439	1.400.000
Lanenih in pollanenih	1.394.757	1.350.301	1.450.000
Konopljenih			
in polkonopljenih	374.963	372.714	480.000
Gasilnih cevi	38.806	38.646	400.000
Gurt, konopljenih			
in kombiniranih	2.563	2.668	—

Skupno je bilo izdelano 2.806.613 m² raznih tkanin, medtem ko je bilo prodanih 2.735.434 m². Kakor je iz gornjega razvidno, tkalnica dosega postavljeni letni plan v vseh grupah razen v gasilnih ceveh, za kar pa krivda ni na oddelku samem, pač pa na pomanjkanju konoplje.

Prodaja artiklov je v redu potekala, tako da zaostaja za proizvodnjo le 2,5—5 %.

Nabava surovin je bila vseskozi v znamenju pomanjkanja ene ali druge surovine oziroma pomožnega materiala, predvsem iz pomanjkanja surovin, to je bombaža v predilnicah, ki nas oskrbujejo.

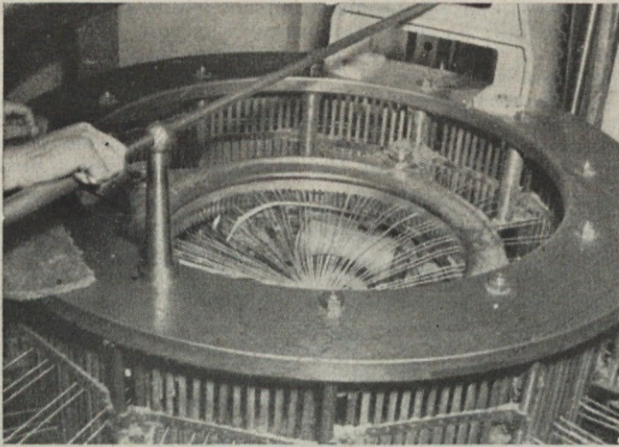
-Ko-

Srečno Novo leto

želi. dragim bralcem

Uredništvo „Konoplan“

Sodobni stroj za okroglo tkanje gasilnih cevi

Plače iz dobička in razdelitev dobička

Delavci in nameščenci podjetja so izrazili željo, da se objavi, koliko plač iz dobička je bilo ustvarjenih in kako so se porabile.

Plače iz dobička smo do 30. septembra obračunali: iz leta 1954 je bilo preneseno . . . . . 181.222 din
obračunano za dobo od 1. I. do 30. IV. . . . . 5.578.026 din
obračunano za dobo od 1. V. do 30. IX. . . . . 2.270.753 din
Skupaj 6.029.981 din

Iz navedenega sledi, da so se v razdobju do konca aprila ustvarjale plače v večjem znesku, in to zaradi tega, ker so se plače iz dobička obračunavale po lanskem načinu. Obračunavali pa so se za razdobje od 1. januarja do 30. aprila tudi izdatki za plače po lanskem načinu in je bilo treba kriti razliko med povprečnimi (obračunskimi) plačami in plačami po tarifnem pravilniku iz plač iz dobička. To se vidi tudi pri porabi gornjega zneska.

Plače iz dobička so bile uporabljene takole:

za razliko do plač po tarifnem pravilniku od 1. januarja do 30. aprila	1.801.586 din
za 1. maj po 1000 din na osebo	1.045.000 din
za pogostitev 1. maja (klobase in vino)	155.110 din
za v juliju razdeljenih 17 % na plače	1.422.150 din
za bilančne nagrade za leto 1954	32.051 din
za nagrade nameščencev (ob priliki inventure)	30.465 din
za izplačilo racionalizatorjem za I. 1954	32.145 din
za doplačila vozniških kart od 1. I. do 31. X.	25.080 din
za dodatne plače preko tarifnega pravilnika do 31. oktobra 1955	20.000 din
za nagrade namestnikov mojstrov v predpredilnici	4.000 din
Skupaj izplačano do 31. oktobra 1955	4.565.585 din

Vsi ti izdatki so bili izplačani na podlagi sklepov delavskega sveta podjetja.

Rekapitulacija:

Dohodki	6.029.981 din
Izdatki	4.565.585 din
Razpoložljiv ostanek	1.464.396 din

Po sklepu delavskega sveta z dne 22. novembra, se je ta ostanek predvidel za razdelitev ob priliki državnega praznika 29. novembra v višini 14 % plač.

Sredstva za zadnje tromesečje bodo obračunana šele 20. januarja 1956 in zato ni nobene možnosti prej še kaj razdeliti, tudi ne običajnih novoletnih 1000 din na osebo.

Zaradi lažjega razumevanja, kako se obračunava plače iz dobička, vam navajam še primer delitve do-

bička. Znesek dobička je vzet po povprečnih naših rezultatih v letu 1955, in to za tri mesece, kakor se obračunava po veljavnih predpisih.

Povprečno je bil v letu 1955 pri nas dobiček za tromesečje 110.000.000 din; ta ustvarjeni dobiček se deli takole:

1. 50 % v zvezni proračun kot davek od dobička		55.000.000 din
2. Obveznosti iz dobička po zakonu:		
a) oskrbnina za prvih 7 dni bolezni	166.000 din	
b) nadomestilo za ločeno življenje	10.000 din	
c) štipendije	38.000 din	
č) rezervni sklad	2.050.000 din	
d) odplačilo investicijskih kreditov	4.866.000 din	7.110.000 din
e) delež podjetja pri zniž. lastne cene		4.250.000 din
3. Kar ostane, to je 45.640.000 din, se deli med okraj in podjetje, 87 % okraju in 13 % podjetju, torej: Delež okraja na dobičku		37.966.800 din
4. Delež podjetja pri dobičku:		
Od deleža podjetja je 55 % za plače iz dobička s socialnim zavarovanjem, 65 % pa za sklad za prosto razpolaganje, torej se ta del razdeli sledeče:		
za plače iz dobička	1.588.500 din	
za soc. zavarovanje	597.100 din	
za sklad prostega razpolaganja	5.687.600 din	5.673.200 din
		Skupaj 110.000.000 din

Iz tega prikaza delitve dobička sledi, da znese celtni znesek plač (neto) iz dobička štirikrat 1.388.500 ali 5.540.000 din letno, kar predstavlja pri nas okrog 58 % mesečnih plač. Ker podjetje dobička, ki mu ga je z družbenim planom predpisal okraj, ne dosega, smo prosili za spremembo odstotkov delitve, tako da bi kolektiv dobil vsaj 75—80 % mesečne plače, kot dodatno plačo v letu 1955.

Finančno poročilo

Uspeh meseca oktobra je bil v finančnem pogledu najboljši v letošnjem letu, kar je obenem posledica visoke proizvodnje.

Planirana proizvodnja je bila dosežena vrednostno 160,6 %, prodaja pa 142,5 % glede na postavljeni finančni plan po prodajni ceni izdelkov.

Skupno smo dosegli vrednostno proizvodnjo v deset mesecih leta 1955 že 125 % in s tem tudi že presegli letno zadolžitev po lastni ceni. Tudi prodaja izdelkov bo verjetno v mesecu novebru izpolnjena v celoti za tekoče leto.

Finančno poslovanje je bilo v oktobru boljše od prejšnjih mesecev. Dolžniki so pričeli bolj plačevati, zato je podjetje lahko začelo hitreje plačevati svoje obveznosti. Naše terjatve so se zopet povzpele nad znesek naših obveznosti.

Delitve dobička za oktober ni bilo, ker se leta deli samo ob obračunskih terminih, to je za vsako tromesečje. Obračun pa je bil znesek dobička in znaša 103,9 % proti planiranemu.

Investicijske dejavnosti, razen vsakomesečnega remonta, ni bilo.

Zaloge v skladiščih so se v mesecu oktobru znižale za skoraj 10 %, vendar so deloma še previsoke, predvsem v lastni (IPI) preji.

Finančni vodja

Letošnje obratne poškodbe v naši tovarni

V desetih mesecih letošnjega leta smo v naši ambulanti zabeležili 58 poškodb. Od teh jih je bilo v predilnici 25, v tkalnici 22, v oplemenjevalnici 6 in v ostalih obratih 5. Težjih poškodb je bilo 7. To so bile nezgode, ki so zahtevale bolniški stalež najmanj 6 tednov (sem spadajo zlomi kosti in podobno). Veliko poškodb je bilo zaradi neprevidnosti. Tu se dotaknemo perečega vprašanja, ki ne zadeva samo naše tovarne, temveč je karakteristično tudi povsod drugod. Velika večina delavcev opravlja razna dela tudi doma ter prihaja zato na delo utrujena ali pa se zaveda, da jo čaka po osemurnem delu v tovarni še delo doma. Drugo vprašanje so delavci, ki delajo za hrano in za stanovanje. Tretje vprašanje je oddaljenost od doma do tovarne. Po 18 km dolgi vožnji s kolesom ob lepem vremenu ali dežju ali hoja po snegu pri tolikih kilo-

metrih je gotovo, da so telesne moči delavca zmanjšane in delo v tovarni trpi. Vsa ta vprašanja ne vplivajo samo na poškodbe, ampak na splošno zdravstveno stanje. O tem več v letnem poročilu.

Na tem mestu navajamo še, da so večsah obratne nezgode prav dvomljive. Na primer: nekdo se je vbodel ali udaril pri stroju pred 14 dnevi. Po tolikem času opazi, da je nastalo gnojenje na mestu vbodljaja ali udarca, vendar se je lahko dotični po tako dolgem času udaril tudi doma, ne da bi se tega zavedel. Spomni se samo poškodbe pri stroju. Ker so priče tu, ne moremo oporekati obratni nezgodi. Ne gre za verodostojnost izpovedi, ne za krajšanje pravic bolnika do polnega nadomestila pripadajoče mu plače, gre za ugled tovarne, ki mora biti nam vsem članom kolektiva važno vprašanje.

Kontrola delovnih procesov pri oplemenjevanju

Pri proučevanju različnih načinov oplemenjevanja blaga oziroma materiala (v našem primeru preje in tkanin) opazamo, da vsi predpisi za ta ali oni postopek predvidevajo točno določene pogoje: čas, temperaturo, koncentracijo raztopin, količino različnih dodatkov itd. Vse to je brezpogojno potrebno za doseg zadovoljivih rezultatov.

Naslednja izvajanja imajo namen, seznaniti delavce in deloma mojstre z osnovnimi pravili pri različnih fazah oplemenjevanja, in sicer:

1. beljenje bombažne lanene preje in tkanin,
2. sušenje bombažne in lanene preje in tkanin,
3. barvanje bombažne in lanene preje in tkanin z različnimi vrstami barvil,
4. impregniranje tkanin,
5. apretura tkanin.

Preden preidem na obravnavanje posameznih faz oplemenjevanja, moram seznaniti bralce z osnovnimi pojmi o ustroju vlaken bombaža, lanu in konoplje.

I. **Bombaž.** Bombažno vlakno pridobivamo iz plodu bombaževca. Gojijo ga v glavnem v Ameriki, Aziji, Afriki in Evropi. Pri nas ga gojijo v Makedoniji.

Bombažno vlakno spada v vrsto semenskih vlaken, ker zraste na semenu. Po svojem ustroju predstavlja elementarno celico. Po svoji kemični sestavi pa sestoji surov bombaž skoraj iz čiste celuloze (ca. 90 %). Ostale primesi so vošek, mineralne snovi, maščobe, beljakovine in naravno barvilo.

II. **Lan.** Lan spada k stebelnim vlakninam in ga pridobivajo iz ličja, s katerim je pokrito steblo rastline.

Tehnično vlakno lanu, ki ga vidimo bodisi pred predenjem oziroma v preji in tkaninah sestoji iz snopečev elementarnih vlaken, ki so zlepljeni med seboj z rastlinskim klejem (pektinom). Poleg tega vsebuje tehnično laneno vlakno kakor bombaž: vodo, beljakovino, voske in maščobo ter tako imenovani lignin, ki ga pri bombažu ni, ter naravno barvilo. Tehnično laneno vlakno vsebuje okrog 78 % celuloze.

III. **Konoplja.** Konoplja spada tudi k stebelnim tekstilnim surovinam. Tehnično vlakno je po svojem ustroju zelo podobno lanenemu, le da ni toliko fino in vsebuje več lignina.

(Nadaljevanje sledi)

Misliti moramo na investicije v pripravljalnici

V letošnjem letu smo dokončno osvojili načelo, da bomo v tkalnici proizvajali predvsem lanene in konopljene tkanine. K temu nas je več ali manj prisililo pomanjkanje bombaža, prav tako pa tudi veliko popraševanje trga po izdelkih iz lanu in konoplje. Pri tej preusmeritvi proizvodnje pa so se v našem oddelku pokazale težave, kajti pripravljalnica postaja s tem vse bolj in bolj grlo proizvodnje. To se pravi, da ima pri normalnem obratovanju tkalnice in pripravljalnice — tkalnica mnogo večje potrebe po osnovnih valjih in votku, kot pa lahko v našem oddelku sploh navijemo. Prisiljeni smo bili skoraj na vseh strojih uvesti nočno delo, pa vendar še ne krijemo potreb tkalnice. Vsakodnevni pojav je že, da manjka osnove ali votka vkljub temu, da imamo polno zasedbo in dobro izkoriščanje strojev. Pri tem je treba imeti v vidu tudi to, da poleg naših, več ali manj stalnih, uvajamo vedno še nove tkanine. Vsak nov proizvod pa nam vzame mnogo več časa kot drugim oddelkom in nesorazmerje se takó še veča.

Najbrž si lahko vsak ustvari sodbo, da tako stanje ni normalno. Upoštevati moramo tudi to, da razpolagamo s sorazmerno starimi, pa vendar kompliciranimi stroji, ki bi v primeru večjih okvar zahtevali mnogo časa za popravilo, pri tem pa pustimo ob strani vprašanje nadomestnih delov, ki jih je treba večinoma uvažati. In da končno pri takem stanju nastaja tudi občutna gospodarska škoda, je tudi lahko razumljivo.

Vse to nas torej sili, da čimprej poiščemo sredstva in možnosti za nabavo nekaterih novih strojev. Dobiti

moramo čimprej električno armaturo za snovalo, ki leži popravljeno in neizkoriščeno v remontni delavnici. Prav tako moramo poiskati možnost za nabavo novih križnoprevijalnih in votkovih navijalnih strojev-avtomatov. Morda se bo pojavilo vprašanje prostora, toda tudi to se bo dalo urediti z odstranitvijo najstarejših izrabljenih in že nerentabilnih strojev. Proizvodnja v tkalnici se bo nedvomno povečala, v našem oddelku pa bi odpadla tudi mučna in nezazeleno nočna izmena, kar bi bilo tudi v skladu z novimi predpisi, ki se s tem v zvezi pripravljajo.

V interesu vseh mora torej biti, da po svojih organih vodenja in upravljanja podjetja storimo vse, da vsaj to čimprej uresničimo. Končne koristi bomo imeli predvsem sami in družba sploh, naredili pa bomo tudi korak naprej k tehnični izpopolnitvi podjetja.

Janko

Osnovna Partijska organizacija „Induplati“ želi vsem delavcem in nameščencem podjetja srečno novo leto 1956

s pozivom, da tudi v novem letu vloži vsak na svojem delovnem mestu vse svoje fizične in umske sposobnosti za razvoj in procvit podjetja.

Izpiti za kvalificiranega delavca

Od leta 1953 obstoji komisija, pred katero opravljajo delavci izpite za kvalificirane delavce. Izpite lahko opravljajo vsi delavci iz tekstilne stroke iz območja okraja Ljubljana-okolica na sedežu izpitne komisije, ki je v našem podjetju. Seveda pa mora imeti kandidat že naziv polkvalificiranega delavca in ustrezajočo dobo dela na kvalificiranem delovnem mestu.

Iz našega podjetja je v tem času opravilo izpit 55 tovarišev in tovarišic. Med temi jih je bilo 14, ki so že nad 40 let stari in so bili oproščeni teoretičnega dela izpita; opravili so samo praktični del izpita.

Mislím, da bo prav, če vse imensko navedem, ki so položili izpit za kvalificiranega delavca in s kakšnim uspehom so ga opravili.

Jerman Helena, z dobrim uspehom; Žargi Ignac, z dobrim; Bernot Franc, s prav dobrim; Dežela Pavla, z zadostnim; Burja Pavla, z zadostnim; Lap Ivana, z zadostnim; Kač Ivana, s prav dobrim; Jagodic Ana, z dobrim; Miklavčič Antonija, z dobrim; Hrle Cecilija, s prav dobrim; Velkavrh Jernej, s prav dobrim; Borštnar Francka, s prav dobrim; Hafner Ivanka, z odličnim in Lenček Albina z dobrim uspehom.

Vseh zgoraj navedenih 14 tovarišev in tovarišic je moralo za izpit opraviti praktično nalogo in jo pred komisijo zagovarjati.

Spodaj naštetih tovariši in tovarišice pa so morali poleg praktične naloge položiti še teoretični del izpita, ki obstoji iz pismene naloge iz slovenščine in računstva ter ustnega dela izpita iz slovenščine, računstva, strokovnega dela, blagoznanstva in državne ureditve. To so bili kandidati izpod 40 let starosti, ki niso bili oproščeni teoretičnega dela izpita.

Raspet Jože, z dobrim uspehom; Lužar Franc, z dobrim; Anžin Francka, z dobrim; Krivec Marija, s prav dobrim; Drole Vida, z dobrim; Kmetič Marija, s prav dobrim; Orel Angela, s prav dobrim; Simenc Cecilija, z dobrim; Skok Ivana, z dobrim; Štupar Iva, z odličnim; Ožbolt Fani, z dobrim; Galjot Ivana, s prav dobrim; Grčar Majda, s prav dobrim; Pavlovič Rajko, z dobrim; Dolinšek Julka, z dobrim; Šarc Ivana, z odličnim; Mrčun Vida, s prav dobrim; Marolt Marija, z dobrim in Vrebec Marija, z dobrim uspehom.

Vsi navedeni so že prejeli spričevala, s katerim jim je priznana kvalifikacija.

Novosti v trgovinski mreži

Na seji 28. septembra 1955 je bil sprejet sklep, da se ustanovijo »Sveti potrošnikov« za poedina trgovinska podjetja, lahko pa tudi za skupino podjetij, ki se bavijo s prodajo raznega blaga. Zamisel in potreba po »Svetih potrošnikov« je vzniknila iz samih potreb na tržiščih.

Znano je, da večina naših trgovinskih poslovalnic ni na višku. Primanjkuje jim razno blago, za katero bi kupci imeli interes. V raznih trgovinah, morda celo na istem teritoriju, so cene istim predmetom različne. Zgodi se, da leži v kakšni trgovini blago, ki se v dotičnem kraju ne troši. Take in podobne pomanjkljivosti ovirajo pravilno usmerjanje obratnega kredita v trgovini, pomanjkanje iskanih predmetov itd. Da bi se temu odpomoglo, bodo v kratkem voljeni oziroma imenovani »Sveti potrošnikov«, ki bodo skrbeli za izboljšanje poslovanja v trgovinski mreži. Naj navedem na kratko naloge »Svetov potrošnikov«:

1. udeležuje se sej delavskega sveta kolektiva s pravico dajati nasvete;
2. daje soglasje na zaključke:
  - za uporabo sredstev rezervnih fondov,
  - o uporabi osnovnih sredstev,
  - o uporabi sredstev za investicije,
  - o najemanju investicijskih kreditov,
  - o menjavi pravilnika itd.,
  - pregleduje poslovne knjige
  - in ima pravico do pregleda lokalov in blaga, namenjenega prodaji.

Svet ima tudi dolžnosti, in sicer opozarjati na pomanjkljivosti ter o nerednosti obveščati višje organe.

To navajamo zaradi tega, ker bo morda kdo od naših članov vključen v Svet in da bo svojo nalogo pravilno razumel.

-Ko-

Pomoč od 03

Kdo ne pozna naših gasilcev?

V tem prostovoljnem društvu je včlanjenih precej mož in žena naše domovine in prav zato nam je pojem gasilec poznan. V našem podjetju se o gasilcih mnogo govori, manj se lepih besed pretvori v resnico. Od planiranih gasilskih skupin, ki bi bile vedno pripravljene pomagati doma ali pri sosedu je ostala ena sama ženska in moška vrsta. Ne trdim, da ti ljudje niso zadosti, toda pri požaru, in to pri velikem, ni nikdar zadosti ljudi, ki bi pomagali in vedeli hitro in učinkovito pomagati. Vzrokov, da se številčno naše gasilske vrste ne povečajo, je dovolj in so večinoma upravičeni. Toda požar ne vpraša, kje in kdaj sme vžgati, zato bi bilo na mestu, da se preide od lepih besed na dejanja.

Tovariš Pirc je doslej izuril marsikaterega moža in ženo v največji sili za uporabljivega gasilca. To izurjenost bi bilo potrebno vaditi naprej, kajti le z vajo se da izpopolniti in obdržati znanje. Od omenjenih vrst pa sta ena in druga strokovno precej izšolani in se lahko nanje zanesemo. Koliko bi nastal požar med delovnim časom ali vsaj podnevi, bi verjetno naši gasilci lahko stopili hitro v akcijo, drugo

pa je vprašanje, kaj bi se zgodilo med dopustom ali v nedeljo, ko je večina izurjenih ljudi daleč od naše gasilske orodjarne. Pretežna večina bi zaman iskala to ali ono stvar in po nepotrebnem tekala sem ter tja in tako zapravljala dragocene minute.

Da bi se tako stanje popravilo v najboljšo obliko, je uprava našega podjetja organizirala v četrtek, dne 13. oktobra vajo moške gasilske vrste, ki sestoji pretežno iz ljudi zaposlenih v delavnicah, in prav uspelo pokazala pripravljenost naših gasilcev. Istočasno so si to vajo ogledali gasilci iz Ljubljane ter po vaji pokazali kako stopijo v akcijo oni sami, katerim je gasilstvo poklic. Z motornimi vozili vozijo s seboj vodo in so takoj pripravljeni pognati po cevi vodni curek na požar, kjerkoli bi že nastal. Njihova disciplina in izurjenost se z našimi gasilci ne dá primerjati, ker so pač poklicni gasilci in vedno pri tem delu. V primeru požara bi na ta način naši gasilci vedeli, kako bodo pomagali tovariši iz Ljubljane, katere bi v primeru požara telefonično poklicali po številki 03.

Medsebojno spoznavanje gasilcev je velikega pomena, ker se lahko manj večji učijo od onih, ki znajo stvar bolje. In to je bil namen vaje v četrtek. Naša

uprava je pravilno ocenila vrednost take vaje in upamo, da bo znala tudi domače vaje organizirati in število prostovoljnih gasilcev povečati. Biti gasilec v nesreči je človekoljubna in predvsem domoljubna stvar. Pridružimo se torej gasilec in učimo se takrat, ko je čas zato, kako je ravnati z orodjem, da ne bo v sili prepozno.

Delavski svet pa naj tudi nekaj ukrene, da bo naša motorna črpalka, ki je sicer v redu, dobila primerno šasijo in ne bo v bližini modernih gasilskih vozil zgledala kakor muzejski kos gasilskega pripomočka.

Zagrabimo vsi in resno za stvar. Nič še ni izgubljena.

Naš dom na Mali planini

Gotovo vam je vsem znano, da imamo na Mali planini svoj planinski dom. Ta dom je bil prvotno zamišljen kot zatočišče, t. j. kot kočica brez stalnega vzdrževanja. Zaradi naraščajočega prometa poleti in pozimi, je ta dom postal stalno oskrbovan.

Dom je bil do sedaj bolj primeren samo za poletje, medtem ko je bil za zimski čas precej pomanjkljiv. Da bi bilo bivanje v domu v vsakem času in vremenu udobno, se je v oktobru nadaljevalo z gradnjo ter je sedaj dom primeren za bivanje v njem tudi pozimi.

Da bi bili vsi člani kolektiva seznanjeni, kaj jim lahko ta dom nudi, bom na kratko opisal, kaj vse se je v zadnjem času v domu napravilo, da bo bivanje v njem res počitek.

Na vrhovih planin je najbolj kočljivo vprašanje dobra voda. V veliko cisterno je sedaj speljana voda, v domu pa napeljan mali vodovod na ročno črpalko, tako da je v kuhinji ena pipa, stranišče je na vodno izpiranje. Voda je za planinske razmere prav dobra.

Okoli doma je napravljen odkop, da se ne bi zamakale stene. Poskrbljeno je tudi, da si pri vходу lahko otareš s čevljev blato ali sneg. Pozimi si že v zaprtem prostoru-zavetju, ko si otresaš sneg, potem pa prideš na hodnik in nato šele v sobo. Na ta način prideš postopoma v toplo sobo, le-ta se pa ne ohladi tako hitro, ker je direktni vhod pozimi zaprt.

V sobi stoji sedaj velika kmečka peč, obdana s klopni na treh straneh. Tudi na peč lahko zlezeš, gozderje pa pustiš pod-pečjo, kjer je tudi dovolj prostora. Tudi v zgornji sobi-spalnici je sedaj peč, tako, da je ustrezno tudi tistim, ki so navajeni spati v zakurjeni sobi. Strop v tej sobi nima več razpok, skozi katere je do sedaj pihalo pri močnih viharjih. Dvojni strop omogoča sedaj tudi to, da se poleti lahko koristi prostor nad gornjo sobo pod streho kot skupno ležišče za kakih 15 oseb. Na dimnikih se sedaj vrtijo »pete-

Stanovanjski blok »Induplati« v Preserjah

lini«, tako da se dim ne vrača v sobe ob vetrovnih sunkih. Če prideš pozimi ali ob slabem vremenu, se boš v domu počutil čisto udobno.

Marsikdo bo imel pomislek: saj niti za sproti nimam zadosti denarja, bom pa še v planine hodil zapravljat! To ne bo držalo. Naš planinski dom ni gostilna ali kak drugačen pridobitni lokal, torej ni cilj uprave, da bi v tem domu čimveč zapravljal, ampak nasprotno: čim manj v njem kupuješ, tem cenejše je njegovo vzdrževanje. Poskrbljeno je pa seveda tudi za tiste, ki rajši žrtvujejo malo več denarja, samo da imajo vse potrebno na razpolago.

Najprej nekaj nasvetov za najskromnejše obiskovalce našega doma.

Ce se odločiš, da greš za en dan na planino, pripravi v nahrbtnik hrane za ta dan, obuj po možnosti primerne čevlje, sicer se pa obleci, kot da greš v službo. Po poti te ne bo zeblo zaradi hoje, v domu je pa itak toplo, zato ti ni potrebna posebna oprema. Če se vas zbere več skupaj, vas naš avtobus popelje za mali denar prav do podnožja. Če si pa sam (ali pa v dvojce), se pa pripelješ s kolesom. Kolo shraniš ob cesti v Črni pri žičnici ali pa malo naprej v gostilni pri »Jurčku« ali pa pri »Tonetu«.

Če si dober hribolazec, jo lahko mahneš kar ob žičnici in si lahko v poldrugi uri že na cilju. Za redke obiskovalce planin je pa najprimernejša pot od gostilne pri »Jurčku«, ki je dobro markirana, tako, da se ni bati, da bi zašel. Pri tabli z napisom »Železničarski dom na Kisovcu — 20 minut« zapustiš markirano pot in kreneš naravnost navzgor in kmalu boš na cilju. To smer od ceste do cilja prehodiš z zmerno hojo v dveh urah. Če bi pa rad popeljal s seboj še otroke, ali pa če se sam bojiš, da bi bilo prenaporno, pa uporabi tretjo smer, ki se tudi začne pri gostilni »pri Jurčku« in pelje po kolovozni poti. Po tej poti prideš z lahkoto v treh urah na cilju.

Ko si tako priromal s težkim nahrbtnikom v dom, si tam lahko sam postrežeš kot doma. Oskrbnica ti bo dala posodo, da si na štedilniku pogreješ čaj, ki si ga prinesel s seboj, potem pa lahko poseliš pri topli peči (ali pa na peči) ali pa greš na počitek v posteljo. Čez dan si lahko ogledaš okolico, ali pa ostaneš v domu. Ko ti je zadosti, se napotiš v dolino in pri prav zmerni hoji prideš v poldrugi uri na cesto. Če si prinesel vse s seboj, te vse bivanje v domu s prenočiščem vred ne

Taborišče »Induplati« v Ankaranu

stane nič. Če se pa drugače redno hraniš v gostilni, je pa vseeno, če ne nosiš ničesar s seboj, ker te hrana v domu ne bo več stala kot v gostilni.

Zdaj pa nekaj nasvetov za one, ki si lahko malo več privoščijo.

Ko se pripelješ po cesti do spodnje postaje žičnice, oddaš tam prtljago na žičnico in se pelješ naprej do »Logarjevega Toneta«. Od tam moraš pač peš po eni od smeri, ki so že opisane. V domu, kjer te že čaka prtljaga, ki si jo oddal na žičnico, lahko dobiš toplu in mrzla jedila ter vsakovrstno pijačo. Celodnevna oskrba (brez pijače seveda) te stane ca. 250—300 din. Če bivaš več dni in si še česa posebnega želiš, bo tvoja želja telefonično sporočena na spodnjo postajo žičnice, tam pa bo sporočeno dobavitelju, ki bo želeno pripeljal do žičnice, od tam pa bo dostavljeno v dom.

Zdaj pa še nekaj v pomislek vsem.

Po napornem celotredenskem delu si zaželiš počitka in razvedrila. Greš v kino, čeprav ti mogoče film preveč ne ugaja. V nedeljo ne veš, kam bi se dal, po

malo pohajaš in seveda — zaideš tudi v gostilno. Tam ne boš samo »počival«, ampak boš moral tudi nekaj naročiti. Popoldne in zvečer je ista pesem. Kaj pa potem v ponedeljek? Večkrat je glava težka, denarnica pa prazna. Mar ne bi bilo bolje, da bi šel obiskat naš planinski dom na Mali planini? Po napornem delu je nujno potreben počitek, da si človek pridobi novih telesnih moči, tesno povezano s tem je tudi razvedrilo, da se človek duševno odpočije in okrepi živce. Da bi se to omogočilo članom našega kolektiva, se je uprava podjetja zavzela, da se med ostalimi objekti dogradi tudi naš dom na Mali planini, da bo lahko uporaben poleti in pozimi.

V domu lahko prespiš noč daleč od hrupa in vsakodnevni skrbi, se duševno odpočiješ, potem pa v dolini spočit in svež začneš delo z zavestjo, da si se z majhnimi stroški dobro imel.

Izrabite torej vsi ugodnosti, ki vam jih nudi naš dom na Mali planini.

S. Š.

S III. posvetovanja zastopnikov tovarniških časopisov v Splitu

V dneh 15. in 16. novembra t.l. je bila III. konferenca zastopnikov redakcij tovarniških časopisov v Splitu. Domače splitsko društvo inženirjev in tehnikov je dalo konferenci na razpolago svoje društvene prostore v bivši škofijski palači. Na konferenci je bilo zastopanih skupaj 26 redakcij, in sicer 5 iz LR Slovenije (Konoplan iz podjetja »Induplati«, Jarše, Vestnik iz podjetja »Stol«, Duplica pri Kamniku, Cinkarnar iz podjetja Cinkarna Celje, Koroški fužinar iz podjetja »Železarna«, Ravne na Koroškem in Iskra iz podjetja »Iskra«, Kranj), 12 zastopnikov je bilo iz LR Hrvatske, 4 iz LR Srbije, 5 pa iz LR Bosne in Hercegovine.

Kolikor smo na konferenci zvedeli, je do sedaj registriranih skupno 73 tovarniških časopisov v državi. Izhaja pa prav gotovo še več tovarniških listov, saj so bili nekateri na konferenci imenovani, niso pa nikjer registrirani ali prijavljeni bodisi iz nevednosti ali pa tudi po nemarnosti svojih urednikov oziroma uredniških odborov, ako pri teh listih sploh obstajajo. To so ilegalni listi, za katere vedo samo ljudje iz dotičnih tovarn in ne pridejo preko ograje svojih podjetij.

Cas konference (da ne govorim o kraju!) je bil posrečeno izbran, saj se je vršila v Tednu tiska, torej v času, ko se povsod na široko razpravlja o našem dnevnem, tedenskem in mesečnem tisku. Kakor je znano, je prevzel pokroviteljstvo nad Tednom tiska sam predsednik republike tovariš Tito. Prav s tem je bila dovolj poudarjena važnost tega tedna in je bila obrnjena pozornost tisku z najvišjega mesta. Zato se mi zdi umestno, da se tudi v našem listu vsaj mimogrede spomnimo na to važno časopisno proslavo. Redakcije večjih časopisov delajo obširne priprave za

popularizacijo svojega tiska in hočejo na ta način dostojno proslaviti 10-letnico svojega kulturnega poslanstva med našimi narodi. In prav je, da se je ta čas izkoristil za to posvetovanje, ker je s tem naš mladi tovarniški tisk doprinesel svoj obolus k proslavi 10-letnice obstoja jugoslovanskega tiska. S tem smo se vključili v ono živo silo, ki dviga naše narode iz poprejšnje kulturne zaostalosti v prosvetljene, z znanostjo in kulturo obogatene delovne ljudi.

Lahko trdim, da je bila konferenca res skrbno pripravljena. Zahvala gre za to Koordinacijskemu odboru tovarniškega tiska, predvsem pa tovarišu Klučariću iz uredništva tovarniškega lista »Duga Resa« in tovarišu Trkulji Branku iz uredništva tovarniškega lista »Krivaja« iz Zavidovičev. Prav tako gre zahvala podjetju »Jugovinil« iz Kaštel Sućuraca, ki je finančno podprlo Koordinacijski odbor in tako omogočilo sklicanje te konference.

Kaj se je razpravljalo na konferenci in kakšni zaključki so bili sprejeti na njej?

Konferenca je imela tri temeljne namene, in sicer: 1. Izmenjati med redakcijami svoja dosedanja izkustva pri organiziranju in izdajanju tovarniških časopisov, reševanju problemov in težko finančne plati tiska ter najti način, kako bi najbolje organizirali povezavo med tovarniškimi listi zaradi medsebojne pomoči.

2. Obrniti pozornost drugih velikih in močnejših časopisov v republiki na naše »nebogljence«, od katerih bi lahko pričakovali pomoč s tem, da bi nam po svojih poklicnih novinarjih pomagali pri urejanju in izdajanju našega tovarniškega tiska.

3. Vse tovarniške liste dvigniti iz sedanje ravni, jih vsebinsko obogatiti in stilistično približati tovarniškemu časopisom v zamejstvu. Gojite pravopisa in pravilno izražanje naj bi bila odlika vsakega tovarniškega časopisa.

Iz teh osnovnih tem se je razvila obširna diskusija, kakšen naj bo tovarniški časopis, kako in v kakšni obliki naj prinaša svojim čitateljem vsa dogajanja v podjetju. Živo se mora zanimati za samoupravljanje v podjetju, za delo v sindikalnih in drugih organizacij v podjetju. Pogledati pa mora tudi izven podjetja, tam kjer živijo in se borijo z vsakdanjimi težkočami člani njegovega delovnega kolektiva. Vsa ta opažanja mora prinesiti svojim čitateljem na lahek in razumljiv način, vendar pa mora pri tem uporabljati pravilno izrazoslovje, ker prav s tem navajamo preprostega človeka na pravilno izražanje.

V diskusijo je poseglo tudi nekaj poklicnih novinarjev, ki so jih poslale na to konferenco redakcije večjih hrvaških dnevnikov, kakor Vestnika, Borbe, Slobodne Dalmacije in druge. Na konferenci je bilo zastopano tudi Novinarsko udruženje Hrvatske. Le-ti so nam obljubili vso svojo pomoč tako, da lahko pri-

Naši fizikulturniki v Kočevju

čakujemo, da se bodo naši skromni in majhni tovarniški listi razvili v močne faktorje pri delavskem samoupravljanju, pri širjenju kulture in prosvete med delovnim kolektivom. Tovarniški list bo lahko močna opora delavskim svetom, upravnim odborom in sindikalnim organizacijam pri njih delu v borbi pa proevit podjetja. Med člani kolektiva bo treba le malo dobre volje in nekaj truda, pa bo šlo. Sposobnih ljudi v podjetju imamo dovolj!

Za to priliko in za počastitev 10. obletnice našega tiska je Koordinacijski odbor organiziral razstavo tovarniškega tiska v istih prostorih. Tudi naš Konoplan je dobil na tej razstavi svoje častno mesto. Opazil sem, da ga zlasti udeleženci iz tekstilnih industrij z zanimanjem listajo, kar je nama z Jankotom zbudilo ponos, da sva si kar kravate pritegnila. Reči pa moram, da smo z našim Konoplanom še daleč zadaj za nekaterimi drugimi listi naše stroke, kakor je to Duga Resa in drugi, ki so precej obširni z bogato in pestro

vsebino in lepimi ilustracijami. Kdaj se jim bo naš Konoplan približal?

Ne bi bil pravi kronist, ako ne bi povedal še to, da je udeležence konference ob sklepu povabil tovarniški direktor podjetja »Jugovinil« na ogled te tovarne, ki je najmodernejša te vrste v državi. Proces proizvodnje plastičnih mas — polivinila — je prav zanimiv in si nisem od tega časa znal predstavljati, kaj je pravzaprav osnovna surovina za polivinil. Danes pa vem, da je navadna morska sol, zato je tudi tovarna ob morju, kjer ima svojo osnovno bazo.

Zvečer pred odhodom nam je tudi to podjetje v prostorih konference priredilo majhen, pa vendar zelo pristrčen poslovilni banket, od koder smo se razšli z najboljšo voljo, da kakovostno in količinsko dvignemo svoj časopis, ker je bila samo temu cilju posvečena ta konferenca.

Prihodnjič pa še kaj o tem!

Franc Panjan

KRATEK ORIS RAZVOJA STATEV

Težko oziroma nemogoče je točno ugotoviti čas, kdaj je človek začel uporabljati namesto kož tekstilno blago za obleko. Arheologi menijo, da je človek že pred več kakor 6000 leti izumil tkanje in da so znali že mostiščarji v predzgodovinski dobi plesti kose oblačil iz lubja oziroma ličja raznih rastlin.

Prve oprijemljive podatke o tkanju pa imamo šele od starih Egipčanov. Njihove bombažne tkanine, v katere so zavijali mumije, še danes vzbujajo naše občudovanje. Naprava za tkanje seveda ni bila podobna današnjim statvam. Dva v tla zabita kola, zgoraj in spodaj prečka in mednje napeta osnova, namesto čolnička pa ošiljena palica z navitim votkom, to je bila vsa priprava starih Egipčanov za tkanje.

Na takih pripravah so tkali tudi Rimljani in Grki, vse do približno 700 let pred našim štetjem, ko so v Grčiji spremenili tkalno napravo tako, da je osnova tekla vodoravno.

Nenehen razvoj znanja pri človeku in njegova težnja, da si olajša delo, so dali nove izboljšave na statvah. Izumili so osnovni valj, blagovni valj, bilo in greben. Izpopolnili so dviganje niti z iznajdbo listov in dviganje listov s podnoškami. Vse te izboljšave pa niso bistveno vplivale na sam potek tkanja. Za tkanje širokih tkanin sta bila potrebna dva tkalca, ki sta vsak s svoje strani tkanine metala čolniček skozi zev drug drugemu in ga lovila.

Preobrat v tkanju pa pomeni izum Angleža Johna Kaya, ki je leta 1733 izumil čolniček s kolesčki in iz usnja in vrvice napravil pripravo za lučanje čolnička. S tem je omogočil, da je lahko tkal en tkalec tudi široke tkanine, brzina tkanja pa se je skoraj podvojila.

Naglo naraščanje prebivalstva in potreba po cenejšem in boljšem oblačenju pa je zahtevala čedalje več blaga, ki ga pa ročni tkalci niso mogli izdelati, niti ni bilo mogoče ročno spresti dovolj preje.

Vse te okoliščine so pripomogle leta 1769 k izumu mehničnega predilnega stroja in kmalu nato, to je leta 1786 so bile izdelane tudi prve mehnične statve. Nekaj let kasneje je obratovala v Angliji že prva tkalnica z 20 mehničnimi statvami na parni pogon.

Mehnične statve so stalno izpopolnjevali z novimi mehanizmi. Tako je bil izdelan leta 1805 prvi jacquardski stroj, leta 1867 prva listovka itd. Vsako leto so prihajali na trg boljši in bolj izpopolnjeni tkalski

stroji, hkrati z njimi pa so se razvijali tudi drugi tekstilni stroji.

Vse večja konkurenca med dobavitelji tkalskih strojev je prinesla na trg mnogo tipov strojev. Čas in praksa sta pokazala dobre in slabe strani posameznih strojev. Stroji so se sčasoma prilagodili surovini, katera naj se na njih predeluje in tako ločimo danes bombažne statve, volnarske statve, lanarske statve itd. Glede na vrsto tkanine pa izdelujejo danes statve, ki so prilagojene tkanju posameznih vrst blaga, kot na primer za karirano blago stroji s čolničkovo menjavo, pic-a-pic stroji in podobno.

Težnja za večjo produktivnostjo stroja pa je bila leta 1895 kronana z uspehom, ko je Northrop iznašel avtomatski tkalski stroj. Razne strojne tovarne so Northropov izum še izpopolnile ali pa so pri avtomatizaciji šle svojo pot, tako da imamo danes mnogo vrst avtomatskih strojev, od katerih ima vsaki svoje dobre in slabe strani.

Avtomatski tkalski stroji so hitro osvojili svet. Od 2.700.000 mehaničnih statv, kolikor jih po približni cenitvi teče na svetu, je danes že ca. 900.000 avtomatskih (v ZDA 400.000, v Evropi 250.000 in ves ostali svet 250.000).

Napredek tehnike v zadnjih desetletjih je prinesel tudi statvam nove spremembe. Poleg klasične oblike statv so se v novejšem času razvili tudi stroji za okroglo tkanje, stroji brez čolničkov (Greiferstuhl) itd. Vodilo vsem konstruktorjem pa je bila nenehna želja človeka: izdelati čim več, v čim krajšem času in brez napak!

-CL-

PREKLIČ

Preklicujem vse, kar sem slabega govoril ali mislil o jarskih garderobah in izjavljam, da so garderobe prostorne in praktično opremljene (pri vsakem stroju je mogoče na kak vijak obesiti obleko, v vsak zid je mogoče zabiti žebelj) in tudi v estetskem pogledu mnogo prispevajo k pisanemu izgledu oddelkov. Glede malice pa se priključujem mnenju večine, ki meni, da je s prahom zabeljena malica mnogo okusnejša in tečnejša.

Predlagam, da se denar, ki je namenjen za zidanje garderob koristneje uporabi, kot na primer za gradnjo televizijske postaje v Palovčah, žičnice na Mengeški hrib, cinemaskop aparaturo za naš kino ali podobno.

IZ UREDNISTVA

Uredniški odbor je imel v novembru svojo 13. in 14. redno sejo, na katerih je poslušal poročila svojih delegatov s konference na Jesenicah (za LRS) in iz Splita (za FLRJ). Po vsestranski razpravi je bil sprejet sklep, da se naše glasilo razširi na tekstilni tovarni Universale, Domžale, in Vata, Vir. Omenjeni podjetji bosta imeli v glasilu svojo stran, za katero bosta dostavljali našemu uredništvu potrebni material. Vse ostalo poslovanje ostane tudi nadalje nespremenjeno.

Uredniški odbor sestavljajo v bodoče Otmar Lipovšek kot urednik in kot člani dr. Franc Jerovec, Lado Zabukovec, Anica Varšek, Janko Ukmar, Janez Strojman, Stane Marolt, Srečko Bergant, Janez Rainer in Šmon. Poleg teh so obvezno člani uredništva direktor, sekretar, predsednik upravnega odbora, predsednik sindikalne podružnice in zastopnik ZK v podjetju.

Prihodnja številka Konoplana bo imela številko 1, leto V.

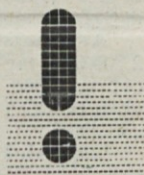
Uredništvo Konoplana ne bo imelo s strani uprave odobrenega posebnega kredita, pač pa bo podjetje v bodoče plačalo vse potrjene račune v zvezi z izdajanjem in urejanjem lista.

Oblika Konoplana ostane nespremenjena.

Kakor v tej številki, bomo tudi v bodoče objavljali članke iz življenja v našem podjetju ter objavljali najvažnejše sklepe upravnega odbora in delavskega sveta.

Uredništvo se vsem dopisnikom v tem letu najlepše zahvaljuje za sodelovanje ter se priporoča tudi za naprej.

Urednik

Dobro ji je odgovorila

Pri neki prav sitni ženski so se stalno menjavale služkinje. Ko je le-ta pričakovala svojega prvega otroka, je odpovedala tedanja služkinja z besedami: »Želim, da bi dobili zdravega fantka!«

»Zakaj ravno fantka?« je vprašala gospodinja.

»Mislim, da bo fantek, zato ker pri vas ne bi vzdržalo nobeno dekle devet mesecev,« je odgovorila služkinja in šla.

Delovni polet

Bruce Pepe je odšel k stricu na deželo, da tam preživi počitnice. Delal je vsa kmečka dela. Sredi dopusta ga obišče oče in vpraša svojega brata, Pepetovega strica, kako je kaj zadovoljen z njegovim nečakom. Na to mu stric odgovori: »Brez ovinkov ti povem sledeče: če bi imel Pepe še eno roko bi morale imeti njegove hlače še en žep!«

Vsem članom TVD „Partizan“ Jarše
želi uspehov in zmag polno
NOVO LETO 1956

TVD „Partizan“ Jarše

Sport IN šah

OBČNI ZBOR TVD »PARTIZAN«, JARŠE

Upravni odbor TVD »Partizan«, Jarše, objavlja s tem vsem svojim članom, da bo občni zbor društva v torek, dne 10. januarja 1956 v društveni sobi (poleg menze), s pričetkom ob 14. uri.

Dnevni red občnega zbora je naslednji:

1. Otvoritev in nagovor predsednika:
  - a) volitev delovnega predsedstva,
  - b) zapisnikarja,
  - c) overitelja zapisnika,
  - č) volitev kandidacijske in volilne komisije.
2. Poročila:
  - a) tajnika,
  - b) načelnika,
  - c) gospodarja,
  - č) blagajnika.
3. Razgovor o poročilih.
4. Poročilo nadzornega odbora.
5. Volitve novega odbora:
  - a) predlog kandidacijske komisije in zborovolivcev,
  - b) volitve.
6. Program in proračun.
7. Razgovor o programu in proračunu.
8. Razglasitev izida volitev.
9. Slučajnosti in zaključek:

volitev delegatov za občni zbor višje enote.

Pozivamo vse aktivne in podporne člane društva, da se občnega zbora polnoštevilno udeležijo.

KRATKE VESTI

Cesta k samskemu domu

Odbor za gradnjo ceste do samskega doma je na zadnji seji ugotovil, da se kljub dobri volji, vsestranski dejavnosti in velikemu trudu dela na tej cesti ne bodo končala. Upanje pa je, da bo cesta gotova še v tem stoletju, saj so glavna dela že končana, to je trasa ceste je že zakoličena. Za uspešno delo čestitamo vodstvu gradnje.

Nova ideja

Pri prezidavi stanovanj nad menzo so prišli na originalno idejo, kako izkoristiti toploto dima, ki uhaja skozi dimnik. Naši Veri so namreč sezidali dimnik na sredi sobe in bo tako imela poceni ogrevano sobo pozimi in poleti, če seveda spodnji stanovalci ne bodo zahtevali odškodnine za dim.

Garderobe

Preserje, 31. nov. t.l. Na svoji zadnji seji je upravni odbor društva za varstvo starin, sklenil, da se darderoba v tkalnici Induplati proglasi za »kulturni spomenik«. Vsako izboljšanje oziroma podobno se bo smatralo kot uničevanje davne kulture in se bo javno ožigosalo v časopisu.

U. o. »Starinar«

